

Buitenles kunstvakken

Inspiratiebundel 2025

Inhoud

Introductie	3
Groep 1 & 2	4
Klei-print	4
Dans met het weer	6
Doorgeefdoosje	7
Groep 3 & 4	8
Zoek de liedjes	8
Geef me vleugels	9
Bosfeest!	11
Groep 5 & 6	12
Fabeltjes	12
Weven	14
Land Art	18
Groep 7 & 8	19
Ogen dicht en tekenen maar!	19
Muziek uit de natuur	20
Architect in het zand	24

Introductie

Buiten zijn is gezond, leuk en leerzaam. Toch vindt in Nederland slechts een klein deel van de lessen in het basisonderwijs plaats in de buitenlucht. Om daarin verandering te brengen en buitenlessen te stimuleren heeft IVN een database met daarin allerlei buitenlespakketten die te downloaden zijn (ivn.nl/lespakketten). Deze buitenlesbundel is daar onderdeel van en biedt specifiek lessen voor de kunstvakken.

De bundel geeft mogelijke opdrachten om de verbinding tussen natuur en kunst & cultuur te onderzoeken en verkennen. De lessen laten hopelijk zien dat de kunstvakken bij kunnen dragen aan de manier waarop een leerling zichzelf tot de wereld verhoudt. Het gaat daarbij niet uitsluitend om hun zelfontwikkeling of relatie tot hun medemens, maar ook om kennismakingen met bijvoorbeeld de eikenboom, de pissebed of de paddenstoel vlak buiten het schoolgebouw.

Om deze opdrachten uit te voeren binnen de lesuren is rekening gehouden met de kerndoelen van het kunstonderwijs. Deze kerndoelen gaan de komende jaren veranderen en om voorbereid te zijn op die toekomst is de bundel afgestemd op de conceptkerndoelen Kunst & Cultuur (2025) van het SLO. Om aan deze kerndoelen te voldoen is er in de opdrachten onder andere ruimte voor creatief maken en denken, voor betekenis geven, voor het delen van ervaringen, voor experimenteren, het leren van nieuwe technieken en voor het bewust omgaan met materiaal.

Hopelijk biedt deze bundel inspiratie en kan het een vertrekpunt zijn voor het maken en uitvoeren van nog meer kunstlessen in en met de natuur!

Een paar algemene tips voor buiten:

- Slecht weer bestaat niet, alleen slechte kleding... Maar voor sommige lessen is het wel fijn als het droog is. Houd er rekening mee dat je plan misschien iets kan veranderen of dat je een deel van de les buiten doet en een deel binnen. Als het koud is, geef de leerlingen dan de mogelijkheid om op te warmen door te springen en te rennen.
- Spreek duidelijk met de leerlingen af wat er van ze wordt verwacht als jullie buiten zijn. Wanneer, hoe en waar verzamel je bijvoorbeeld?
- Geef de leerlingen mee hoe zij omgaan met hun omgeving. Wat mogen zij bijvoorbeeld wel en niet gebruiken als zij op zoek gaan naar natuurlijk materiaal? En maak ook altijd duidelijk wat wel en niet buiten mag blijven rondslingeren: synthetisch materiaal in de prullenbak, blaadjes en kastanjes weer waar ze vandaan kwamen.
- Wees niet te bang dat er geen natuurlijk materiaal te vinden is als de opdracht daarom vraagt, de leerlingen kunnen vaak best wat blaadjes of takjes vinden, ook op een grotendeels betegeld schoolplein. Zelf materiaal meebrengen uit het bos kan natuurlijk altijd als extra toevoeging.

Groep 1-2

Klei-print

20 minuten

Duur

Les: 20 minuten

Vorbereiding: 15 minuten

Lesdoel

De leerlingen ontwikkelen hun motorische vaardigheden met klei en verkennen hun omgeving door kleiafdrukken te maken.

Benodigheden

- Zoutdeeg (zie bijlage voor het recept)

Vorbereiding

Maak de klei, zie hiervoor de bijlage met het recept voor zoutdeeg. Verdeel de klei/zoutdeeg in bolletjes zodat je die makkelijk kan uitdelen. Maak ook een aantal voorbeelden door takken/bladeren/bloemknoppen et cetera in de klei te drukken.

Aan de slag

1

Vertel de leerlingen dat ze vandaag afdrukken gaan maken met klei. Laat de voorbeelden zien die je hebt gemaakt. Kunnen zij raden wat je hebt afgedrukt? Laat vervolgens zien hoe de leerlingen hun bolletje klei plat kunnen maken en een object hierin kunnen drukken.

2

Als alles duidelijk is, deel dan de klei uit en laat de leerlingen op het schoolplein zoeken naar dingen die zij kunnen afdrukken. Spreek een signaal af wanneer de tijd hiervoor voorbij is en iedereen weer bij elkaar komt.

3

Als iedereen weer verzameld is dan laat je de leerlingen alle afdrukken bij elkaar neerleggen, bijvoorbeeld op een tafel. Bespreek kort wat je ziet en of er nog opvallende structuren zijn gevonden. Je zou eventueel een gaatje kunnen maken in de afdrukken en deze dan laten drogen en ophangen als slinger of aan de muur.

TIP

Het is best een uitdaging om deze opdracht met de hele groep te doen. Als het mogelijk is om extra hulp in te schakelen, dan zou je deze opdracht in kleinere groepjes kunnen doen, waarbij de groepjes om de beurt langskomen bij de assistent. Op die manier kan je zelf het overzicht over de hele groep houden.

Bijlage

Klei-print

Recept voor zoutdeeg

(voor circa 25 bolletjes ter grootte van een pruim)

- 1 kilo bloem
- 500 gr zout
- 500 ml water
- 2 el olie (bijvoorbeeld zonnebloemolie)
- Eventueel natuurlijke kleurstof, zoals kurkuma, kookvocht van de rode kool, bietensap of spinaziesap.

1

Meng alle ingrediënten door elkaar tot een mooi soepel deeg. Hiermee kan je vervolgens kleien! Is het nog wat te droog, voeg dan wat meer water toe.

2

Wil je leuke kleurtjes geven aan de klei? Voeg dan de natuurlijke kleurstoffen toe. Houd er rekening mee dat de sappen ook vocht bevatten, dus dat je dit dan gebruikt in plaats van het water. Blauwe klei maken? Meng een beetje baksoda door het vocht van de rodekool. Je zult zien dat het blauw wordt. Voeg wat citroensap toe aan de rodekool voor een felroze kleur.

Doorgeefdoosje

Duur

Les: 20 minuten

Vorbereiding: 5 minuten

Lesdoel

De leerlingen kunnen hun verwondering verwoorden en delen met anderen.

Benodigheden

- Zoveel lege eierdoosjes als de hoeveelheid leerlingen die in de klas zit.

Vorbereiding

Verzamel ruim van tevoren eierdoosjes of zorg dat iedere leerling er een meekrijgt van thuis. Spreek met de leerlingen een verzamelpunt af waar jullie in de kring gaan zitten. Spreek ook een geluidsignaal af waarbij ze weer terug moeten komen naar de kring.

Aan de slag

- 1 Vraag de groep of er leerlingen zijn die iets verzamelen. Laat een aantal leerlingen vertellen over wat ze dan verzamelen. Vertel dat de leerlingen vandaag ook een verzameling gaan maken met schatten uit de natuur.
- 2 De leerlingen krijgen allemaal een leeg eierdoosje. Er zijn zes rondes, elke ronde verzamelen de leerlingen een object van buiten waar hun aandacht naartoe gaat. Na elke ronde geven ze hun doosje door aan de leerling naast zich en vertellen ze kort waarom zij het object hebben gepakt.
- 3 Aan het einde van de zes rondes heeft ieder kind een doosje met zes objecten die voor hen zijn verzameld. Vraag de leerlingen of de voorwerpen nu anders lijken dan toen ze nog op het schoolplein lagen. Als ze willen mogen zij hun collectie meenemen.

TIP

Bespreek van tevoren de regels rondom dingen verzamelen, zoals wat je wel en niet mag pakken.

Dans met het weer

Duur

Les: 15 minuten

Vorbereiding: 5 minuten

Lesdoel

De leerlingen kunnen samen verschillende weersomstandigheden vertalen naar een beweging/geluid en zo samen een dans opvoeren.

Benodigdheden

- Danspasjes! Maak een boog voor de regenboog, beweeg je handen naar beneden zoals de regen, stamp met je voeten voor onweer, draai een rondje als een wervelwind, etc.
- Een muziekbox die je kan gebruiken op het schoolplein.

Vorbereiding

Leer zelf in ieder geval voor elk weertype een danspas aan, zodat je deze kan voordoen in de les. Kies een instrumentaal muziekje uit dat past bij het thema "weer" en die je buiten kan afspelen tijdens het dansen. Kies ook een verhaaltje uit van ongeveer 2 à 3 minuten dat past bij de weersomstandigheden van het seizoen. Denk aan een verhaal over de sneeuw of een regenboog.

Aan de slag

- 1 Introduceer de opdracht met een kort verhaaltje over het weer. Leg uit dat ze gaan dansen alsof ze het weer zijn. Afhankelijk van de periode waarin je dit doet, kan je beginnen met een zonnedans (donkere regenachtige periode) of een regendans (droog en warm). Als de muziek aan staat dan is het handig als de leerlingen stil zijn, zodat zij goed luisteren naar het ritme en jou kunnen horen.
- 2 Zet de muziek aan en doe de bewegingen voor die passen bij jouw gekozen regen- of zonnedans. Laat de leerlingen meedoen en herhaal tot zij de pas onder de knie hebben. Laat de leerlingen daarna eventueel zelf wat nieuwe pasjes bedenken. Breid zo telkens de dans uit, bijvoorbeeld met de donderdans of de regenboogdans. Je kan eraan denken om de hele groep in te zetten voor een beweging, wat gebeurt er bijvoorbeeld als zij een sneeuwbal maken door dicht op elkaar te staan? En als zij dan weer uiteengaan als losse sneeuw?
- 3 Sluit het dansen af met een duidelijk einde door bijvoorbeeld de muziek te stoppen en elkaar een applaus te geven.

TIP

Je kan dit ook met iets oudere leerlingen doen, maar geef de leerlingen dan meer zelfstandigheid. Laat ze in een groepje zelf een regendans bedenken die maximaal 2 minuten duurt. De leerlingen kunnen die dan na het bedenken aan elkaar laten zien in een opvoering.

Zoek de liedjes

Duur

Les: 40 minuten

Vorbereiding: 15 minuten

Lesdoel

De leerlingen kennen verschillende liedjes en kunnen deze op verschillende manieren opvoeren.

Benodigheden

- Circa 10 stenen met de titel van liedjes erop geschreven

Vorbereiding

Zoek circa 10 geschikte, relatief grote en opvallende stenen waar je de titel van een liedje op kan schrijven met potlood/pen/stift. Het is handig als de leerlingen deze liedjes al kennen. Verstop de stenen op het schoolplein.

Aan de slag

1

In deze les gaan de leerlingen liedjes zingen/uitbeelden/neuriën die ze eerst moeten zoeken! Leg uit dat er overal stenen zijn verstopt met daarop liedjes geschreven. Ze mogen de stenen gaan zoeken en zodra er een gevonden is dan rennen ze terug naar de docent. Maak dan een luid geluid dat iedereen kan horen. Spreek met de groep van tevoren af welk geluid dat is. Iedereen verzamelt dan bij de docent.

2

Zodra een steen gevonden is en iedereen bij jou in de kring staat, leg je aan de leerlingen uit hoe ze het liedje gaan opvoeren. Het eerste lied dat ze vinden kan je bijvoorbeeld samen zingen. Het tweede lied zou je kunnen neuriën. Het derde lied kan je uitbeelden met gebaren. Ook kan je de leerlingen op het ritme laten klappen, of misschien wel meerstemmig laten zingen.

3

Zijn alle stenen gevonden? Complimenteer de leerlingen op hun zoekkunsten en op het zingen/uitvoeren. Als het niet lukt om alle stenen te vinden kan je de leerlingen natuurlijk een beetje helpen.

Geef me vleugels

Duur

Les: 40 minuten

Vorbereiding: 10 minuten

Lesdoel

De leerlingen kunnen op creatieve wijze een object maken van natuurlijk materiaal dat lang in de lucht blijft, waarbij zij ruimtelijk inzicht ontwikkelen en leren experimenteren.

Benodigheden

- Verbindingsmaterialen zoals touw en tape.
- Genoeg scharen voor de groep
- Eventueel in aanvulling op de materialen die kinderen buiten kunnen vinden: houten stokjes en papier
- Voorbeelden van vliegende wezens/dingen in de natuur, helikoptertjes, paardenbloemen etc (zie bijlage voor enkele afbeeldingen). Om te laten zien aan het begin van de opdracht.

Vorbereiding

Leg het verbindingsmateriaal alvast klaar zodat de leerlingen er makkelijk bij kunnen. Spreek ook duidelijk de regels af over het opruimen na deze les.

Aan de slag

- 1 De leerlingen gaan proberen iets te maken dat kan vliegen! Introduceer dat door vragen te stellen. Hoe vliegt een vogel, een vlinder of libelle? En een helikopter? Of een luchtballon? En waarom kunnen mensen niet vliegen?
- 2 De kinderen mogen in groepjes hun eigen vliegende/zwevende object maken. Begeleid en help ze daarbij als zij daar behoefte aan hebben, want dit is best een lastige opdracht. Laat hen weten dat het er vooral om gaat om zo lang mogelijk iets in de lucht te houden. Het object hoeft niet daadwerkelijk uit zichzelf te vliegen. Laat ze eerst 10 minuten natuurlijk materiaal verzamelen en daarna aan het werk gaan met het maken van hun vliegend object. De leerlingen kunnen touw en tape gebruiken als verbindingsmateriaal.
- 3 Aan het einde van de maaktijd mogen de leerlingen hun werk uiteraard testen door het te lanceren. Bespreek met de groep: Hoe ging dat? Wie heeft iets gemaakt dat lang in de lucht blijft? Zijn er nog andere ontdekkingen gedaan? Reflecteer ook op hoe de samenwerking binnen de groepjes ging.

TIP

Tape is een toegankelijk en snel verbindingsmateriaal, om de leerlingen extra uit te dagen kan je hier een limiet van geven of de tape helemaal achterwege laten en vragen of zij hun werk met alleen touw en knopen kunnen verbinden.

Bijlage

Geef me vleugels

Foto: *Taraxacum officinale* 64, Paardenbloem, Saxifraga-Ed Stikvoort

Foto: *Acer pseudoplatanus* 4, Gewone ešdoorn, Saxifraga-Jan van der Straaten

Foto: *Alcedo atthis* 4, Ijsvogel, Saxifraga-Mark Zekhuis

Foto: *Aglais io* 34, Dagpauwoog, Saxifraga-Rik Kruit

Groep 3-4

Bosfeest

50 minuten

Duur

Les: 50 minuten

Vorbereiding: 5 minuten

Lesdoel

De leerlingen herkennen elementen die passen bij een feest en kunnen die elementen maken met natuurlijk materiaal.

Benodigheden

- Touw
- Scharen
- Klei
- Natuurlijk materiaal op het schoolplein.

Vorbereiding

Verzamel de materialen die de leerlingen nodig hebben om hun feest-elementen te kunnen maken, zie lijst met benodigde materialen. Als er weinig natuurlijk materiaal aanwezig is op het schoolplein dan zou je zelf takken en bladeren kunnen verzamelen om mee te werken, de voorbereidingstijd is dan langer dan 5 minuten.

TIP

Op 21 maart is het elk jaar de internationale Dag van het Bos, een extra geschikte tijd om deze opdracht uit te voeren dus!

Aan de slag

1

Met deze opdracht vieren de leerlingen dat het bos bestaat door een bosfeest te organiseren. Vraag wie van de leerlingen er wel eens in het bos komt en of zij dat leuk vinden. Vertel ook over het belang van bomen voor mensen en andere dieren. Het bos verdient wel een feestje voor al die verdiensten toch? De leerlingen kunnen het bosfeest maken door decoraties te creëren. Vraag de leerlingen wat zij zelf altijd aan decoratie hebben bij een feestje om inspiratie op te doen. Maak vervolgens groepjes van ongeveer 3 à 4 leerlingen.

2

Laat de groepjes leerlingen eerst 10 minuten materiaal verzamelen van het schoolplein. Vervolgens maken zij slingers, hoedjes, taartjes, confetti, en noem maar op, van het materiaal dat zij hebben gevonden. Daar krijgen zij 20 minuten voor.

3

Na de 30 minuten werken is het tijd om de decoratie op te hangen/neer te zetten en een klein feestje te vieren. Laat de leerlingen zich bijvoorbeeld zo klein mogelijk maken en doe voor hoe je dan als een klein plantje uitgroeit tot een grote boom met takken en laat de wind door de takken waaien door je armen te bewegen. Dan is het net alsof de leerlingen een dansende boom zijn. Vraag om terug te kijken: Zouden de leerlingen zelf ook wel deze versieringen voor hun verjaardag willen maken?

Groep 5-6

Fabeltjes

50 minuten

Duur

Les: 50 minuten

Vorbereiding: 10 minuten

Lesdoel

De leerling kent de betekenis van fabels en kan samen een fabel theatraal opvoeren.

Benodigheden

- Papier
- Pennen/potloden/stiften
- Scharen en elastiekjes om eventueel een masker te kunnen maken.

Vorbereiding

Leg voor elk groepje genoeg papier en potloden/stiften klaar. Kies zelf een fabelverhaal uit of gebruik het verhaal uit de bijlage. Het is belangrijk dat het verhaal op te delen is in stukjes, zodat de leerlingen elk in groepjes een akte kunnen uitvoeren.

TIP

Hebben de leerlingen veel tijd over? Dan kunnen zij een masker maken voor hun karakter.

Aan de slag

1

De leerlingen gaan in groepjes een deel van een fabeltje opvoeren. Vertel dat fabels korte verhaaltjes zijn waarbij dieren of planten zich gedragen als mensen. In een fabel zit ook een wijze les, vraag of de leerlingen voorbeelden kunnen noemen van wijze lessen/ noem voorbeelden. Lees dan de fabel voor. Als de leerlingen iets niet begrijpen kan je dat toelichten. Welke wijze les halen de leerlingen uit deze fabel? Maak dan groepjes van 3 à 4 leerlingen.

2

De groepjes leerlingen krijgen van jou een scène uit de fabel toegewezen. Het idee is dat de leerlingen de fabelscène gaan opvoeren aan het einde van de les, zodat de klas gezamenlijk de hele fabel verteld. De leerlingen verdelen de rollen, kunnen attributen zoeken en bedenken waar op het plein zij hun stukje gaan opvoeren. Hier hebben zij ongeveer 20 minuten voor. Daarna krijgen zij de tijd om hun fabel als een toneelstukje te oefenen om later aan de rest van de klas te laten zien. Hier krijgen zij 10 minuten voor.

3

Het laatste kwartier voeren de leerlingen hun toneelstukjes op.

Bijlage

Fabeltjes

Een leuk boek met fabelverhalen is *De eekhoorn legt een ei* en andere fabels door Janneke Schotveld. Ook online zijn veel fabels te vinden, sommige meer klassiek en anderen met een twist. Hieronder een kant-en-klaar in stukjes opgedeeld verhaal gebaseerd op een fabel van Jean de la Fontaine:

De fabel van de vos en de raaf

Akte 1

Diep in het bos zat een raaf op een tak. In zijn snavel had hij een heerlijk plakje Gouds belegen. Nu hoor ik je denken, raven eten toch geen kaas? Dat klopt, maar de raaf in dit verhaal wel. Vliëgend door het bos zag hij een mensengezin eten en voor dat zij het wisten, zoef, had de raaf de kaas van hun broodje gepikt.

Akte 2

Op die tak dus, zat de raaf met een lekker plakje kaas. Daar kwam toen de vos aan en die rook al van ver die geur van de kaas. Hij zei: "Hmmm, dat zal mij wel smaken". Nu hoor ik je denken: "Vossen eten toch ook geen kaas?! Dat klopt, maar de vos in dit verhaal wel. En de geur van de kaas volgend zag hij boven in de boom de raaf. "Hoe kan ik dat kaasje bemachtigen", dacht de vos in zichzelf...

Akte 3

"Goedendag Raaf, zei de Vos heel liefjes. Wat zie jij er mooi uit vandaag. Nou vraag ik mij af, is jouw stem zo schoon en fraai, als jouw veren glad en glanzend zijn? Je moet haast wel de beste zangvogel zijn in het hele bos.

Akte 4

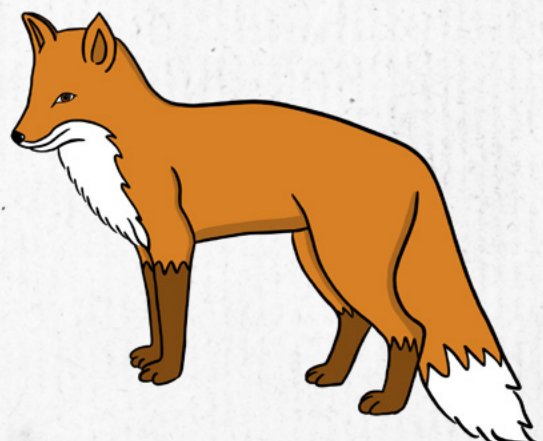
De raaf voelde zich zo gevlaid, en wilde zich bewijzen. Hij opende zijn snavel en begon een lied te zingen! De raaf had alleen niet door dat de kaas daardoor uit zijn bek viel.

Akte 5

Terwijl de raaf aan het zingen was, greep de vos zijn kans. Hij snelde naar de kaas die op de grond gevallen was. Hij zei tegen de raaf: Leer hier maar van, ik heb vaak genoeg fantastisch gegeten door complimentjes te geven, op kosten van de dwaas die naar mij luistert. Ik ga er nu vandoor, met jouw kaas.

Akte 6

De raaf bleef klagend en alleen achter op de tak. Hij voelde zich dom en verslagen en zei dat hij dit niet meer zou laten gebeuren! Hij vloog op en fladderde rond door het bos, op zoek naar iets nieuws om op te eten.

Duur

Les: 45 minuten
Vorbereiding: 20 minuten

Lesdoel

De leerlingen kennen de basistechniek om te weven en kunnen deze inzetten om een weefwerk te maken.

Benodigheden

- Karton met inkepingen voor iedere leerling (zie sjabloon in de bijlage)
- Touw om het weefraam op te spannen
- Schaar om touw te knippen

Vorbereiding

Print het sjabloon uit de bijlage en leg deze op een stuk stevig karton. Dit sjabloon snijd je uit het karton. Voor iedere leerling is een kartonnetje nodig om te kunnen weven.

TIP

Hebben de leerlingen de weeftechniek onder de knie en wil je hen extra uitdaging geven? Maak dan een kartonnetje met het ronde sjabloon uit de bijlage. Kunnen de leerlingen ook een rond weefsel maken?

Aan de slag

1

Start de les met een introductie van wat de leerlingen gaan doen. Vertel een beetje meer over weven en het gebruik hiervan (kleren, manden, etc.) Doe zelf voor hoe je op een weefraam van karton het touw spant om daar zo mee te kunnen weven (zie de weefinstructie in de bijlage). Laat vervolgens ook vast zien hoe de leerlingen kunnen weven. Het is handig als je de weefinstructie op een groot bord kan neerzetten op het plein, dan kunnen de leerlingen dat later zien als ze even niet meer weten hoe het moet. Geef daarna iedere leerling hun kartonnetje en laat ze hun weefraam opspannen.

2

De leerlingen gaan dan materiaal zoeken waarmee zij kunnen weven. Denk aan lange sprieten gras en flexibele takken. Daarmee gaan ze de weeftechniek oefenen. Laat leerlingen elkaar helpen als het niet helemaal lukt en geef tussendoor klassikaal tips. Het zal waarschijnlijk niet lukken om binnen 45 minuten het weefraam vol te maken, zij kunnen op een later moment er bijvoorbeeld verder aan werken. Als hun weefraam vol is kan je het werk laten drogen of er meteen afhalen.

3

Reflecteer met de leerlingen richting het einde van de lestijd door wat vragen te stellen. Vonden de leerlingen dit lastig? Hebben zij nog ontdekkingen gedaan? Waarvoor zouden zij hun geweven stukje materiaal kunnen gebruiken?

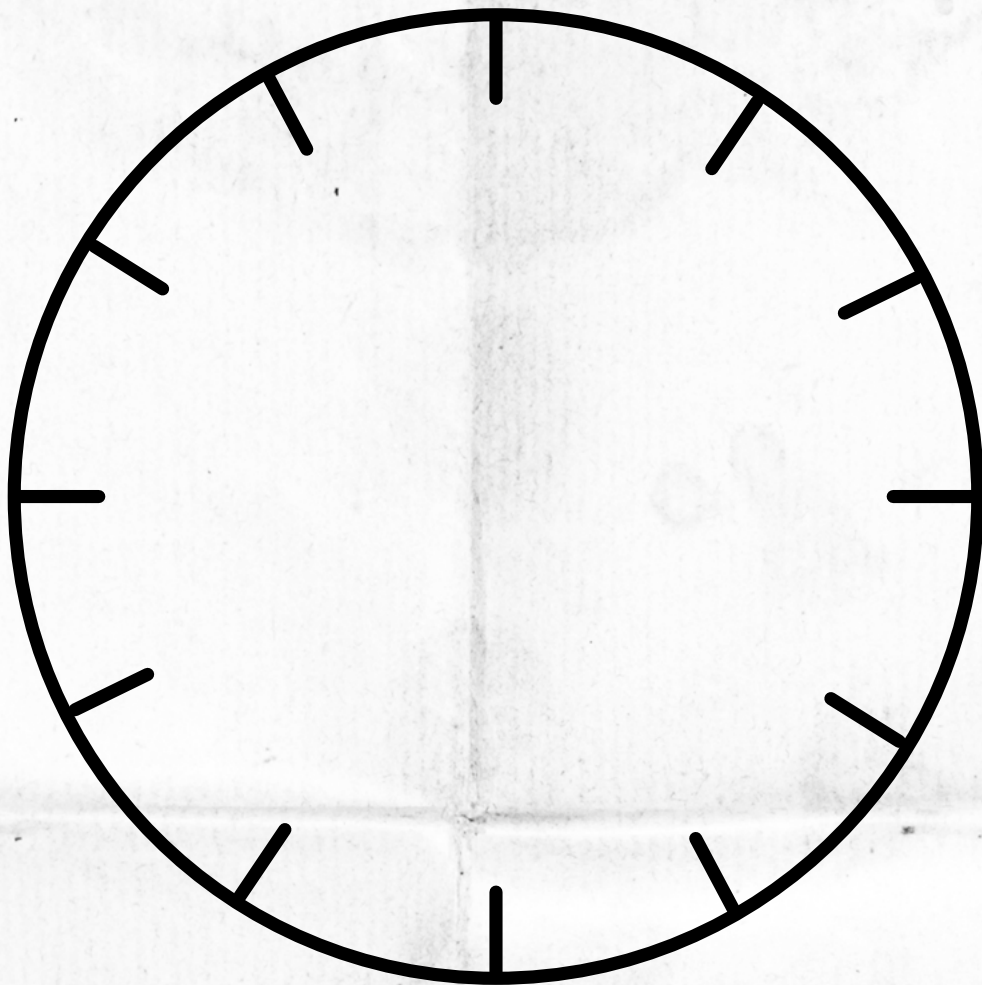
Bijlage

Weven

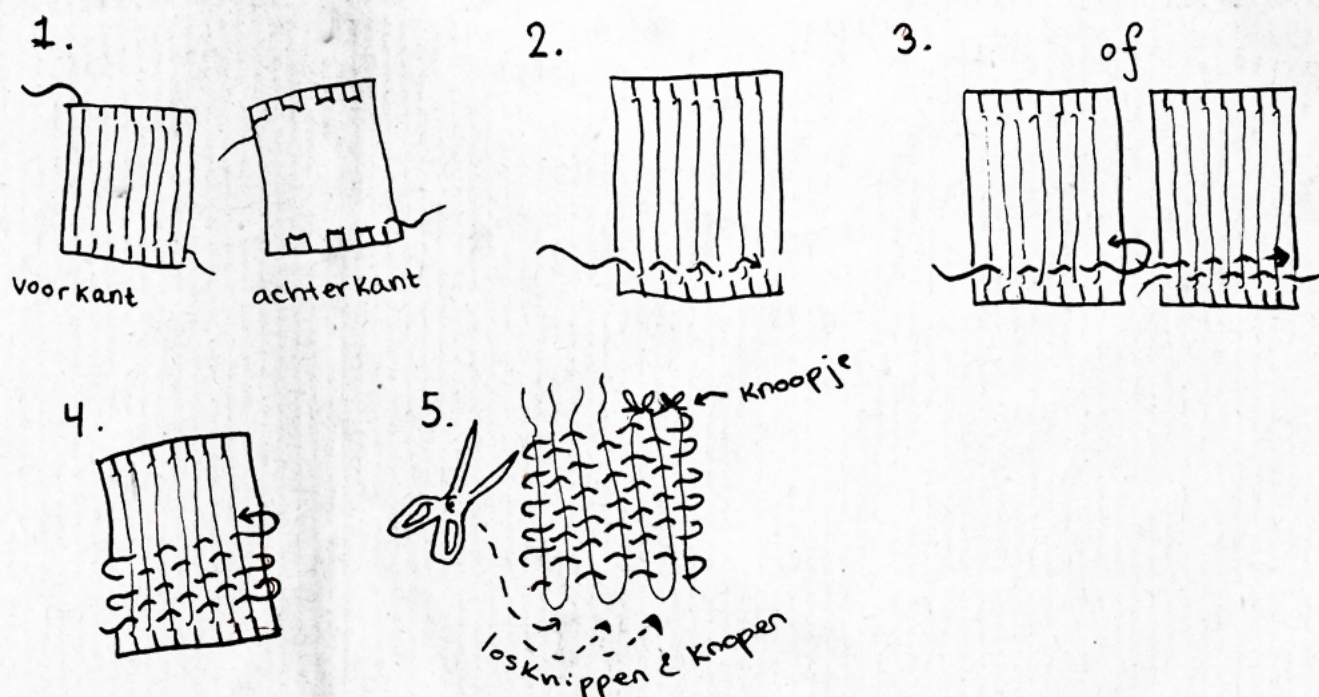
Sjabloon voor weefraam

Sjabloon voor rond weven (extra uitdaging)

Weefinstructie

Stap 1

Span het weefraam op door het touw tussen de gleufjes van het karton van boven naar beneden te halen. Meestal is dit al stevig genoeg, maar om te voorkomen dat het touw van het weefraam gaat kan je een knoop maken aan het begin en einde.

Stap 2: Met het gras of de takken die de leerlingen hebben verzameld gaan zij horizontaal tussen het verticale touw door. Dit doen zij door telkens over een touw te gaan en vervolgens onder een touw, tot zij aan de andere kant van het karton zijn.

Stap 3

Als het materiaal dan lang genoeg is, dan kan je de tak of het gras ombuigen en weer terug weven. Als het niet lang genoeg is, dan pak je een nieuwe tak of grasspriet.

Stap 4

Om te zorgen dat het weefwerk stevig is wissel je telkens af van over-onder-over naar onder-over-onder. Dus de tweede rij van het weefwerk is het tegenovergestelde van de eerste.

Stap 5

Is het weefraam vol? Duw het werk dan nog goed strak aan naar beneden, zo zal het steviger zijn als je het afhaalt. Vervolgens kan je het weefwerk van het karton halen door de verticale touwtjes uit de gleufjes te halen. Knip de lusjes door en maak met de twee losse uiteindjes een zo strak mogelijk aansluitend knoopje.

Land Art

Duur

Les: 30 minuten

Vorbereiding: 1 minuut

Lesdoel

De leerlingen kunnen methodes om Land Art te maken toepassen.

Benodigheden

- Een schoolplein of andere plek waar de leerlingen aanpassingen aan mogen doen.

Vorbereiding

Zorg ervoor dat je de leerlingen in de les naar buiten neemt naar een plek waar zij iets kunnen veranderen aan het landschap.

TIP

Laat voorbeelden zien van Land Art kunstwerken (dat kan eventueel binnen op een digibord) om de leerlingen te enthousiasmeren en inspireren.

Aan de slag

1

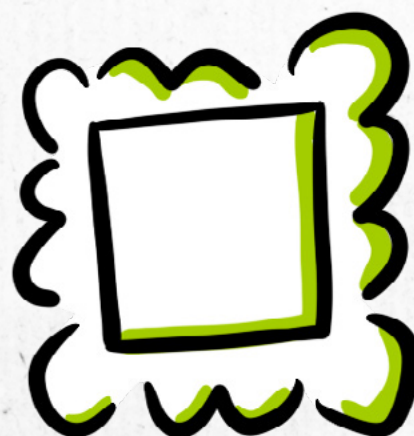
Leg uit wat Land Art inhoudt en hoe je Land Art kan maken door iets weg te halen, iets toe te voegen of iets te vervormen aan het landschap. Geef daarbij voorbeelden, zoals een kuil graven, bomen planten op een bepaalde manier of stenen rangschikken op grootte. Spreek met de leerlingen af wat zij wel en niet mogen aanpassen op de plek waar je bent (hoe meer er kan en mag, hoe leuker deze opdracht).

2

Laat de leerlingen in 3x 8 minuten iets weghalen, toevoegen en veranderen in het landschap. Na elke ronde kom je bij elkaar en stel je aan de groep de vraag wat zij hebben gemaakt/gedaan en wat dat doet met de omgeving. Laat een paar leerlingen antwoorden.

3

Hebben de leerlingen kunst gemaakt vinden zij zelf? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Ogen dicht en tekenen maar!

Duur

Les: 45 minuten
Vorbereiding: 5 minuten

Lesdoel

De leerlingen kunnen door hun zintuigen te gebruiken planten tekenen en herkennen.

Benodigheden

- Papier, minstens A3-formaat
- Houtskool/krijt
- Karton/houten plaat om onder de vellen papier te leggen
- Wit kleed/oud laken om de verzamelde objecten tussen de rondes op te leggen
- Blinddoeken, als de groep zich daar comfortabel genoeg bij voelt

Vorbereiding

Leg houtskool/krijt en grote vellen papier klaar voor iedere leerling.

Aan de slag

1

De les staat in het teken van planten tekenen en aan de hand hiervan terug kunnen herkennen. Er is echter een addertje onder het gras, de leerlingen moeten hun ogen dichtdoen bij het tekenen! Leg vooraf uit dat ze kunnen opletten op de structuur van de plant, dus hoe het voelt en op de vorm. De details van de plant zijn extra belangrijk: heeft het haartjes, stekels, bessen, bloemen, voelt het zacht, glad etc. Deel vervolgens het tekenmateriaal uit.

2

Voordat de leerlingen gaan tekenen moeten zij eerst op zoek gaan naar 2 objecten op het schoolplein die interessant zijn qua vorm en structuur. De objecten leveren de leerlingen in bij de docent. Laat ze dan allemaal zitten in een kring. Het is belangrijk dat iedere leerling houtskool en papier bij de hand heeft. Blinddoek de leerlingen of laat ze hun ogen sluiten (maar dan kunnen ze makkelijker toch spieken). Je geeft dan iedere leerling een object in handen. Deze mogen ze nu gaan tekenen op basis van wat zij voelen. Na een 10 minuten neem je het object in en mogen de ogen even open. Zorg dat de objecten in het midden van de kring tentoongesteld op een wit doek liggen. Laat de leerlingen raden wat zij hebben getekend. Doe dit nog een ronde.

3

Laat de leerlingen daarna met hun buur uitwisselen hoe zij het vonden om te tekenen met hun ogen dicht. Was het leuk of misschien wel spannend, moeilijk of makkelijk?

Muziek uit de natuur

Duur

Les: 60 minuten

Vorbereiding: 10 minuten

Lesdoel

De leerlingen kunnen zelf muziekinstrumenten maken en deze in improvisatie gebruiken.

Benodigheden

- Hulpmiddelen om muziekinstrumenten te maken zoals: blikjes, elastiekjes, touw

Vorbereiding

Verzamel hulpmateriaal waarmee de leerlingen hun muziekinstrumenten kunnen maken, zie lijst met benodigheden. Bedenk welke plek buiten handig is om op het einde met iedereen muziek te maken.

TIP

Als je dit vaker met leerlingen doet, dan kan je ook een leerling aanwijzen als dirigent.

Aan de slag

- 1 Vertel dat de leerlingen muziek gaan maken in de buitenlucht. Geef aandacht aan het idee dat er eigenlijk al heel veel geluid om ons heen is. Laat ze 5 minuten stil zijn en bewust worden van alles wat zij horen. Valt er iets specifiek op?
- 2 Laat de kinderen in groepjes op het plein op zoek gaan naar alles wat geluid maakt. Een ritselende tak, een holle notendop, een fluitje van gras, etc. Als er genoeg instrumenten zijn gevonden is het tijd voor muziek. Het is de bedoeling dat de leerlingen al improviserend muziek gaan maken, onder leiding van jouw instructies als docent/dirigent. Laat de leerlingen een ritme bedenken dat zij met hun muziekinstrument spelen. Vervolgens spreek je signalen af om instructies te kunnen geven. Bijvoorbeeld een signaal om te beginnen en stoppen met spelen voor elk individu en voor de groep als geheel. Ook is het handig om een signaal te hebben voor luider of zachter spelen en voor sneller of langzamer spelen (zie de bijlage voor signalen). Zo oefenen de leerlingen om samen tot een muziekstuk te komen.
- 3 Blik gezamenlijk terug op het maken van de muziek. Wat viel op? Hoe was het om te doen?

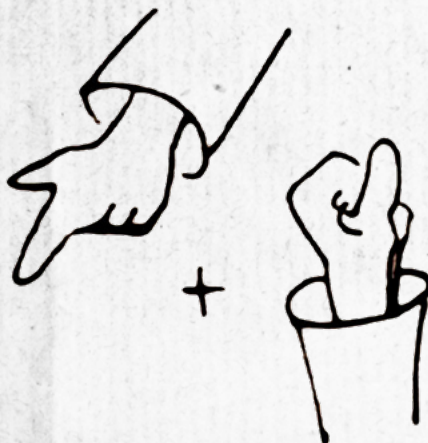
Muziek uit de natuur

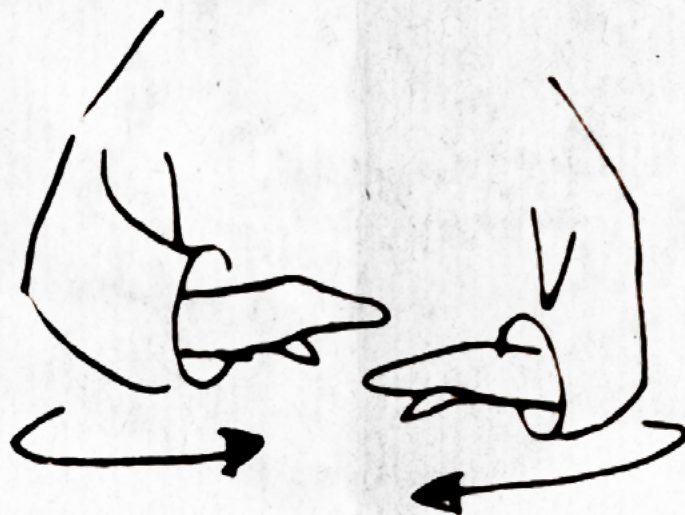
Begin met spelen (iedereen): Maak openend gebaar naar de groep.

Begin met spelen (individueel): Wijs de persoon aan die mag spelen

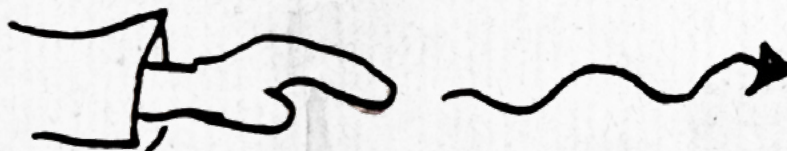
Stop met spelen (individueel): Wijs de persoon die aan het spelen is aan en maak een vuist met de andere hand.

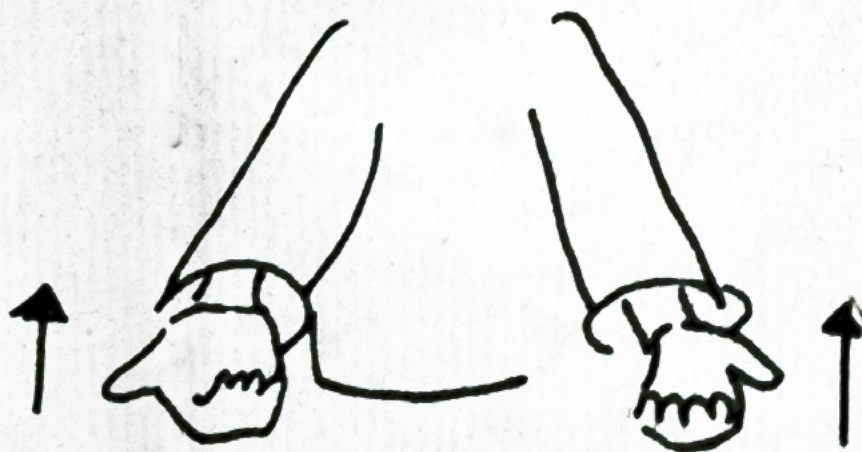
Stop met spelen (iedereen): Maak met twee handen een horizontale beweging naar binnen

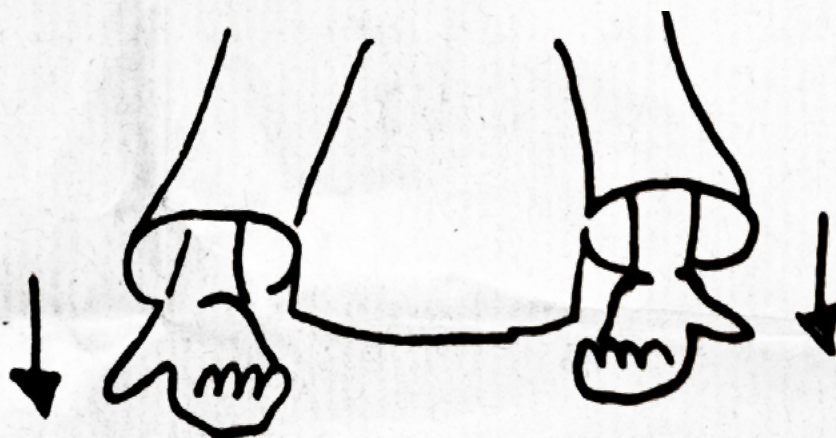
Ritme aangeven: De hand losjes met wijs- en duimvinger op elkaar in het gewenste ritme bewegen.

Melodius spelen: Maak een golvend gebaar met je hand

Harder spelen: Handen omhoog bewegen

Zachter spelen: Handen naar beneden bewegen

Architect in het zand

Duur

Les: 30 minuten

Vorbereiding: 5 minuten

Lesdoel

De leerlingen kunnen in samenwerkingsverband een tijdelijk sculptuur maken van zand waarbij zij het materiaal leren kennen en oefenen met het ontwerpen van vormen in de toegepaste kunst.

Benodigdheden

- Schepjes en harkjes
- Emmers
- Satéprikkers voor de details

Vorbereiding

Leg op de plek waar je gaat lesgeven materiaal neer om vorm te kunnen geven, zoals schepjes, harkjes, emmers et cetera.

Aan de slag

- 1 De leerlingen gaan in groepjes een zandsculptuur maken. Dit sculptuur moet voldoen aan enkele succescriteria. Je zou bijvoorbeeld kunnen zeggen: Maak een zandkasteel dat minstens een halve meter hoog is, drie torens heeft met kantelen en een slotgracht. Maak groepjes van 3 tot 4 leerlingen. Geef aan dat elke groep op een eigen plek aan de slag gaat en dat het belangrijk is dat je elkaar niet in de weg zit bij het maken.
- 2 De leerlingen krijgen 25 minuten de tijd voor hun sculptuur. Als leerlingen snel klaar zijn kan je hen vragen om bewoners te maken voor het kasteel, of om een kasteeltuin toe te voegen.
- 3 Blick de laatste 5 minuten terug op wat de leerlingen hebben gemaakt. Was het makkelijk of moeilijk om met zand te werken? Zouden leerlingen zelf wel in hun gebouwde kasteel willen leven? Laat de leerlingen een tip en een top opschrijven voor zichzelf, dat kan gaan over het bouwwerk, maar ook over de samenwerking bijvoorbeeld.

